

Nastavnici prenose hrvatski jezik

Govoriti. Govoriti. Govoriti, i to hrvatski. No, u okruženju gdje su Hrvati značajna jezična i nacionalna manjina, poput primjerice u Mađarskoj, to uopće nije lako. Izloženi kulturnim i jezičnim utjecajima domicilnog govora, te potrebi za svakodnevnom poslovnom komunikacijom sa širom zajednicom, raseljeni pripadnici hrvatske manjine teško čuvaju materinji jezik. Ionako potisnut u ranijem razdoblju, hrvatski jezik sa svojim narječjima u Mađarskoj zato sve teže izbiva na površinu.

Značajnu ulogu u odgoju pa tako i očuvanju jezičnog hrvatskog identiteta u susjednoj nam zemlji ima i obrazovanje na hrvatskom jeziku koje je organizirano u Pečuhu, Budimpešti i drugim mjestima gdje je hrvatsko stanovništvo brojnije.

Potaknuti nacionalni identitet

Dani Balinta Vujkova – Dani hrvatske knjige i riječi okupili su ove godine značajan broj relevantnih stručnjaka koji su na temu kulture i jezika imali zapažena izlaganja. Među njima je bila i lingvistica i profesorica hrvatskog jezika Zorica Jurčević, koja posljednje tri godine radi u Osnovnoj školi Eötvös József u Baji.

U tome mjestu, koje je nekada bilo značajno naseljeno hrvatskim življem, postoje dva službena vrtića gdje se podučava hrvatski jezik, a u navedenoj školi se hrvatski uči kao predmet šest nastavnih sati tjedno. Poteškoće hrvatskog življa jasne su bez posebnog pregleda. Naime, djeca uz povećani trud uspijevaju složiti ponešto na hrvatskom, ukazuje Jurčević.

»Prvo što se može primijetiti kada se uđe u recimo vrtiće jest da nema hrvatskih obilježja, i studenti koji dolaze u sklopu vlastitih izučavanja to primjećuju i pitaju zašto nema barem hrvatske zastave, a kamoli nečega drugoga«.

Ono što, međutim, puno više zabrinjava jest da kada studenti odu na praksu u vrtiće u trajanju od po dva tjedna, kažu kako za sve to vrijeme veoma rijetko čuju hrvatski jezik.

»Odgojiteljicama tamo je posao podučavati hrvatski jezik, i mislim da je to prvo«, upozorava Zorica Jurčević.

»Hrvatski se jezik u školama uči kao predmet šest sati tjedno. Ipak, primijeti se da djeca u četvrtom razredu takoreći ne znaju govoriti hrvatski. Možda znaju riječi, ali učiteljice, iako se u stanovitoj mjeri obraćaju i na hrvatskom, većinom s djecom govore na mađarskom.

Metodički, koliko se može vidjeti, poučavanje jezika je na veoma niskoj razini«, konstatira Jurčević.

Prostor povijesno naseljen Hrvatima

Zorica Jurčević tvrdi kako nije jasna slika o tome kolika je zapravo hrvatska populacija u Baji gdje radi, niti tko se sve izjašnjava Hrvatima, a tko ne. U školi gdje radi svako drugo prezime je hrvatskog podrijetla, ali se ne govori hrvatski. Barata se brojkama od oko tisuću Hrvata, no jesu li to oni koji govore hrvatski i svjesni su vlastita identiteta, ili imaju hrvatsko podrijetlo, ne zna se zasigurno i riječ je o okvirnoj procjeni, kaže Zorica Jurčević.

Što se tiče nekakvog središta u kojemu bi srž hrvatskoga jezika u Mađarskoj mogla opstati, Jurčević iznosi ne baš optimistične procjene.

»Stječe se dojam da se ide crtom manjega otpora. Kada je riječ o Baji i bližem području, ne može se reći da tu postoji nekakvo kvalitetno održavanje hrvatskoga identiteta. Postoje prela, natjecanja iz hrvatskoga jezika i recitiranje pjesmica. No, sve to izgleda lijepo kada se prikaže u medijima. Ali u zaleđu, ne radi se konkretno za hrvatski identitet, i to je moj dojam nakon tri godine boravka i rada u Baji. Prigodna okupljanja uz večere i zabavu nisu način za

napredovanje i opstanak hrvatskog identiteta. Po mojemu mišljenju to je u velikome hladu«, kaže sugovornica i dodaje:

»Ako smo već postojali kao narod, na prostoru Baje čak oko tristo godina, motiv bi trebao biti da se jezik prvenstveno prenese na nove generacije. Tvrdim da su nastavnici jedini koji trenutačno prenose jezik, jer roditelji to ipak čine u veoma maloj mjeri. Moglo bi se uložiti u nastavnike i naučiti ih kako poučavati jezik. Ipak, mislim da je pitanje motivacije značajno. Valjalo bi ih 'zaraziti' hrvatskom kulturom, identitetom i jezikom.«

Dobar primjer je jedan kulturno-jezični tabor koji se održava u okolici Pečuha i koji pohađa oko dvadeset i petero djece. Prema riječima sugovornice, tamo se ne rade većinom jezični sadržaji, ali se djeca upoznaju s Hrvatskom.

»Prikazujemo im hrvatske motive kojima su okruženi, zastavama, nogometnim dresovima, folklorom itd. Tako stvaramo njihov interes. Kada dođem u vrtić ili školu u Baji, ne vidim da su djeca zainteresirana za Hrvatsku, kao pradomovinu, ili slično. Mislim da bi trebalo prvo krenuti od motivacije nastavnika koju bi onda prenijeli na djecu. To bi u njima izazvalo ponos na vlastito podrijetlo i naciju, a kada se stvori interes, dijete brže uči«, zaključuje na koncu Zorica Jurčević.

Siniša Jurić